



**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros  
Decretalium, Tomus ...**

In Librum IV. Decretalium, per viginti, & unum Titulos distributum, De  
Sponsalibus, Et Matrimoniis, eorumque impedimentis, ac dispensationibus,

...

**Schlüter, Georg**

**Augustæ Vindelicorum, 1702**

§. 5. De promissione externa, quæ contingit aliquo facto.

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73058](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73058)

obscura verba promisit; quo etiam sensu, vult esse intelligendum, quando in c. *Intelligentia de V. S. & L. non aliter ff. de legib.* dicitur: quod non sit recedendum à significatione verborum, nisi cum constet, testatorem aliud voluisse. Non enim ex opinionibus singulorum, sed communi usu, nomina intelligenda sunt, c. *ad audientiam, de Decimis*; & *L. Labeo, ff. de supell. legat.* Cæterum V. *Proposuit*, ibid. docet, secundum canones, si actor tantum dolum adhibet, verba esse intelligenda, prout ea Reus tantum intelligit; si Reus tantum, prout Actor: si uterque, locum esse citatæ dispositioni. Et quoniam promissiones matrimonii non ore tantum, sed etiam per epistolas fieri possunt (ut habetur *L. fin. ff. de Spons.* ibi: *in Sponsalibus: parum refert, per se, & coram, aut per epistolam, aut per alium hoc factum est*) ubi ambigua sunt verba in literis, proportionaliter idem, ac in verbis ore prolatis, tenendum erit. Hinc literæ amatoriæ, quæ subinde ad probanda Sponsalia producuntur, non sunt probationes validæ, cum etiam inter eos, qui de nullo matrimonio cogitant, verbis quandoque affectuosissimis plenæ sint, nisi vel contineant promissionem expressè, vel ejus confessionem, aut relationem ad prius factum de illa ipsa materia tractatum præcedentem. Cum enim ejusmodi literæ ex aliis, quam Sponsalium intentionibus oppidò frequenter inter amantes uterò citroque scribantur, non rectè fundant præsumptionem Sponsalium. Nam præsumptio est conjectura in rebus dubiis, per rerum circumstantias, frequenter evenientibus, ut ait Pereyra cum Communi, in *Elucid. n. 1250.* at frequenter contingit, in ejusmodi amantium literis nihil de Sponsalibus cogitari; ergo conclusis aliis circumstantiis, ex illis literis præcisè, non rectè præsumuntur Sponsalia.

80. Cæterum, non nego per epistolam rectè probari matrimonii promissionem, vel repromissionem. 1. si contineat expressè talem actum, loquendo de epistola ad eum finem, & effectum scriptâ, ut suppleat vices articulati sermonis, quoties ad effectum alicujus actus articulatus sermo non requiritur substantialiter. Hinc talis epistola, à scribente recognita, plenè probat adversus scribentem. Nam propria con-

fessio plenè probat adversus consententem; at recognitio scripturæ evadit illi confessioni, postquam ab altero lecta est; tunc enim scribens censetur locutus, moraliter præsentis; quod sufficit, ut extrajudicialis confessio censeatur facta in alterius præsentia. Et hoc procedit, licet in epistola nec dies, nec locus, unde veniat, appositus sit, ut constat ex *l. 34. §. 1. ff. de Pignorib.* ibi: *cum convenisse de pignoribus videtur, non ideo obligacionem pignorum cessare, quod dies, & consules additi, vel tabula signata non sint.* Ex quo idem præsumitur de loco, cum loci omisso non minuat vim confessionis, & recognitionis. 2. similiter, si prius Sponsalia clandestinè celebrata fuissent per stipulationem, & epistola (quæ in probationem adducitur) se referret ad illum actum præteritum, evaderet eo ipso epistola confessata, & ex eadem (sicut quodcunque aliud negotium) contractus prius factus, rectè probaretur; quod verum est de Sponsalibus, licet epistola, à scribente recognita, careret nomine subscripto, si hoc factum sit (ut communiter fit in literis amatoriis) de industria, vel etiam si ex oblivione tantum. Tunc enim præsumi non potest, id factum animo relinquendi epistolam imperfectam.

## §. 5.

*De promissione externa, qua contingit aliquo facto.*

Inter alia signa, ex quibus non pauci 81. præsumunt promissionem matrimonii, numerantur etiam quædam facta (cujusmodi sunt *annulorum datio, & acceptio, missio jocalium; subarrbatio annuli*, per quam intelligitur annuli porrectio, vel in digitum immissio;) sed hæc per se loquendo, non sunt signum infallibile matrimonii, vel Sponsalium; quia hæc fieri possunt sine ulla tali intentione, solum in signum amoris, vel etiam gratitudinis &c. sic Castropal. *de Sponsal. d. 1. p. 4. n. 10.* Dixi per se loquendo. Nam si alicubi sit consuetudo, ubi datio annuli habeatur pro signo matrimonii, vel Sponsalium, eâ standum est in foro externo, ubi non constat, vel de contraria intentione, vel defectu veri consensûs, aut ex circumstantiis colligi potest, non dari annulum ex fine Sponsalium;

lium; at si, eam inter aliquos de sponsalibus agitur, ab iisdem annulus detur, & acceptetur; vel manus præcedente tali tractatu ad invicem porrigantur, consensus præsumitur. Hinc, si quis sceminae, consensum conjugalem exprimenti per verba de præfenti, annulum tradiderit, matrimonium censetur contrahere; sic Barbof. in c. penult. de Sponsal. in 6. ex Covar. de Sponsal. p. 2. c. 4. n. 3. nec opus est, ut talis tractatus præcedat inter ipsos Sponsos; sed sufficit, si inter amicos, hujus tractatus conficiis Sponsis, ab iisdem, vel etiam ipsis mittantur arrhæ, annuli, jocalia &c. Nam ex his signis in dato casu consensus præsumitur; ita Castropal cit.

82. Et ideo Gobat. in Theol. experiment. tr. 10 n. 32. censet, si inter Titium & Cajam præcessit aliquis tractatus de futuro matrimonio, & Titius in convivio, vel alia comperatione dicat Cajæ: *propino tibi pro futuro matrimonio*, illaq; respondeat: *proficiat, Deus tibi benedicat, vel poculū etiam bibat*, significari Sponsalia, nisi ex circumstantiis clarè appareat, hoc joco fieri. Et sic intelligendus est Barbof. in c. *Tue nobis. de despons. impub. n. 7.* ex Menochio, & aliis, dicens: *annuli traditionem signum Sponsionis esse, & secuti matrimonii*, nimirum, supposito prævio tractatu. Nam immissio annuli, seu subarrhatio, accepta sine ullis verbis, in multis partibus non significat Sponsalia, nisi quis dicat simul: *do tibi hunc annulum, fasciam &c. in ordine ad matrimonium*; & illa acceptet, nihil contradicendo; hæc enim subarrhatio acceptata operatur consensum, juxta Sanch. cit. n. 22. & Gobat cit. tr. 10 n. 67. Sic etiam dicendum venit de aliis muneribus; probabilius enim est, etiam in judicio, eorum missionem, aut acceptationem, per se non esse ullo modo signum promissionis matrimonialis; sed tunc solum, quando præcedunt, vel comitantur aliqua verba, actiones, aut circumstantiæ, quæ ex communi usu notant consensum, in matrimonium præsens, vel futurum; ut, si præcessit, vel comitetur eam missionem tractatus matrimonii, vel Sponsalium.

83. Inter facta, ex quibus quandoque futuri matrimonii promissionem rectè præsumi, vel non præsumi controversatur, quæstio I. moveri solet etiam de ma-

trimonii impuberum; an nimirum contractus matrimonii, celebratus inter impuberes, vel inter puberem & impuberem, sit sufficiens signum mutus promissionis futuri matrimonii? atque adeo habeat vim Sponsalium? Respondeo affirmativè cum Coninch. d. d. 4. n. 46. uti deciditur in c. fin. de l. *consat. impub.* cujus summam sic exhibet Rubrica: *si quis per verba de præfenti contrahit cum impubere; in quo ætatem non supplet malitia, intelligitur non matrimonium, sed Sponsalia contraxisse*; & c. unico. §. *idem quoq;*, eod. in 6. ibi: *idem quoque, si pubes, vel duo impuberes, non proximi pubertati, & in quibus ætatem malitia non supplebat, per verba contraxerint de præfenti; Sponsalia enim illa, aut juris interpretatione tantum fuerunt Sponsalia de futuro, licet verba, consensus exprimentia de præfenti haberent, & matrimonium contrahere intenderent contrahentes &c.* Et ratio est, quia in tali casu Ecclesia præsumit, quòd taliter contrahentes velint sibi mutuo tradere jus in corpus ad usum matrimonii, eo modo, quo possunt in futurum, si ex aliquo capite de præfenti non possent; adeoque saltem velle alteri constituere jus ad futuram traditionem. Si autem quæras, an hoc etiam obtineat, si matrimonium contrahant clandestinè? Resp. affirm. ita Sanchez l. 2. d. 21. n. 5. quia licet matrimonia clandestina irrita sint, Sponsalia tamen clandestina valent ex dictis: ergo licet tale matrimonium non valeat *in vi matrimonii*, habebit saltem vim Sponsalium clandestinorum ob rationem prius datam.

Dices: quando agitur de obligatione 84. contrahenda, si actus non valet eo modo, quo fit, nullatenus etiam valet eo modo, quo fieri potest, ut docet Bartol. in l. 1. §. *si quis ita. n. 5. ff. de verbor. signif.* Nam actus agentium non operantur ultra eorum intentionem. L. non omnis. ff. *si certum petatur.* Et quando agitur de obligationibus imponendis, interpretatio non lata, sed stricta facienda est. Resp. Bartolum aliud non velle, quàm, quòd actus non valeat etiam eo modo, quo aliàs fieri potest, si ratio invaliditatis, propter quam actus non valet eo modo, quo fit, etiam in hoc casu invenitur; at hoc non contingit in præfenti. Nam quando in datu calummatrimonium clandestinè contractum inter impu-

impuberes, vel unum puberem, alterum impuberem, non valet eo modo, quo fit, ratio esse potest vel ex defectu ætatis requisitæ ad matrimonium; vel ex defectu formæ à Tridentino præscriptæ, vi cuius excluditur clandestinitas simpliciter: at ea ætas, aut forma Tridentini pro Sponsalibus non requiritur; secunda pars constat ex dictis: prior constat ex Tit. de despons. impub. ergo.

85. Si quæras. 3. an clandestinum matrimonium, nulliter contractum ex defectu formæ à Trident. præscriptæ, habeat vim Sponsalium. Resp. quòd communior opinio neget apud Sanchez l. 1. de Spons. D. 20. a n. 3. quam sequitur etiam praxis, & recepta consuetudo, ut testatur Castropalaus de Sponsal. D. 1. p. 4. n. 8. rationem dant, quia nullitas matrimonii in dato casu oritur ex defectu for. Verùm, spectato rigore juris, affirmativa non caret sua probabilitate; ita Layman, l. 5. tr. 10. c. 1. Coninch D. 24. d. 4. n. 47. & alii. Nam qui consentit in matrimonium præsens, eo ipso consentit in matrimonium futurum, si quo casu matrimonium præsens haberi non potest; ex hoc enim juxta communem, matrimonium impuberum habet vim Sponsalium per n. 83.

86. Hinc not. 1. verum esse, quòd Trident. reddat omnes inhabiles, ad clandestinè contrahendum, intellige, matrimonium; non Sponsalia. Et ideo contractus clandestinus ex mente Tridentini est nullus, si sit de matrimonio; non, si de Sponsalibus. Not. 2. verum esse, quòd jus resistat clandestino contractui quoad matrimonium; sed non, quoad Sponsalia. Defectus autem formæ ad matrimonium requisitæ non vitiat Sponsalia; cum istis ea forma non sit præscripta. Ex hoc habetur, quid dicendum in casu, quo puberes matrimonium suum clandestinum firmassent juramento. Nam, spectato rigore juris, juramentum teneret; non autem spectatà praxi, ut dictum est.

Nec inferre licet: si matrimonium clandestinè, ac invalidè celebratum, valeat saltem in vim sponsalium, non posset à Tridentino dici, omnino irritum. Et nullum. Sic enim aliquo modo valeret, nempe secundum actum inclusum in priori expresso. Resp. negando sequelam; nam

Tridentinum non intendit aliud, quam tale matrimonium in vi matrimonii esse omnino irritum; quin aliquid disponat circa Sponsalia de futuro in actu expresso inclusa. Hoc enim, & non plus denotant verba: ad sic contrahendum omnino inhabiles reddit, nimirum eo contractu, de quo textus agit: at textus nihil ibidem, agit de sponsalibus, seu actu inclusio in expresso; prout etiam suadet ratio decreti adducta pro matrimonii irritatione statuenda; quæ nullatenus tangit Sponsalia de futuro.

Instabis: sicut præsumptio debet cedere veritati clarè cognitæ; sic omnes privati sensus, & interpretationes doctrinales debent cedere auctoritativæ interpretationi, ac declarationi S. Congregationis, habentis à Summis Pontificibus potestatem legitimè interpretandi Tridentinum; at S. Congregatio expressè declaravit, matrimonium contractum cum Testibus, sed sine Parocho, non solum esse nullum, sed nec habere vim sponsalium, adeò, ut contrahentes ad denuò contrahendum compelli non possint, ut videri potest apud Fagnanum in c. de illis, 9. de despons. impub. n. 52. Resp. admitti majorem; si loquatur de interpretatione authentica Sacræ Congregationis cum conditionibus requisitis; non autem secùs, ut pluribus exposuimus lib. 1. decretal. tit. 2. Universim enim loquendo, non habent vim, nisi doctrinalis interpretationis; nec illa generalis concessio, quam passim supponunt Contrarii, factam illis à Summis Pontificibus, ritè probatur, ut loco citato cum pluribus aliis ostendimus. Id porro, quòd de particulari declaratione in hac materia ex Fagnano affertur, facilè solvitur. Concedo enim, non hoc ipso, quòd matrimonium clandestinum invalidè contractum habeat vim Sponsalium de futuro, tales contrahentes ad denuò contrahendum compelli posse. 1. quia possunt mutuo consensu sibi jus remittere. 2. quia potest intervenire justa causa promissum non implendi. 3. quia compulsio fieri deberet per Judicem, cui prius probari deberet clandestinus ille contractus, quoad actum inclusum; id, quòd rarè fieri potest; & propter opinionem contrariam, uno sponso invitato, non expedit.